

Ioan HUDIȚĂ

Jurnal politic

(1 februarie 1943 – 31 decembrie 1943)

Redactor: Lucian Pricop
Coperta: Sînziana Barangă

Editat cu sprijinul Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică.
Tiraj: 300 de exemplare.
Preț de vânzare al unui exemplar (mai puțin adaosul comercial): 15 lei

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HUDIȚĂ, IOAN

Jurnal politic: 1 februarie 1943 – 31 decembrie 1943 /

Ioan Hudiță; pref.: Dan Berindei. – București:

Comunicare.ro, 2010

ISBN (13) 978-973-711-279-8

I. Berindei, Dan (pref.)

342.36(498)"1943"

821.135.1-94

94(498)"1943"

Copyright © Dan Berindei, 2010 pentru prezenta ediție.

CUPRINS

Studiu introductiv (acad. Dan Berindei)	7
<i>Jurnal politic</i> (1 februarie 1943 – 31 decembrie 1943)	33
Note	465
Indice	487

Luni, 1 februarie 1943

Ascult toată dimineața posturile de Radio Londra, Moscova, Berlinul și Roma. Acestea două din urmă nu vorbesc încă nimic despre capitularea trupelor germane și române, lăsând a se înțelege că ele continuă să reziste într-o parte a orașului și că mareșalul Paulus¹ ar putea să se sinucidă în loc să se predea. Moscova și Londra susțin încă cu lux de amănunte că Paulus s-a predat și că este interogată în prezent de generalul rus Rokosovski², comandantul suprem al frontului Stalingrad. Nemții profită de faptul că un mic număr de trupe mai rezistă încă în nordul orașului pentru a ascunde capitularea lui Paulus. Ce este interesant pentru noi pe plan politic este faptul că presa engleză și americană elogiază pe pagini întregi victoriile rusești și scot în evidență „marele aport pe care îl aduc Sovietele la cauza comună a aliaților”. Toate aceste importante succese militare creează o solidaritate tot mai mare între Moscova și anglo-americani, solidaritate care poate constitui pe viitor o reală primejdie pentru țara noastră și pentru Polonia. Cine mai poate refuza rușilor, după atâtea sacrificii, recunoașterea dreptului la o sferă de influență asupra vecinilor lor, în special asupra acelor care au luptat alături de Hitler³. Iată, după mine, primejdia cea mai mare care ne amenință acum când frontul german amenință să se prăbușească. Comunicatul german de azi susține că pe tot frontul rus trupele germane și aliate „se mențin în defensivă”, iar în Tunisia luptele „au un caracter local, fără importanță”. Aviația engleză și americană bombardează mereu Italia și Germania.

Telefonul meu a zbârnâit toată dimineața, însă n-am răspuns. Avem la dejun pe soții Băncilă⁴ și pe Ionică Popovici de la Piatra, care mi-a adus vești de la moș Ghiță Kirileanu⁵, supărat că l-am uitat și nu i-am mai scris de mult. Este adevărat că în materie de corespondență sunt foarte vinovat, însă realmente nu am mai avut timp din cauza politicii mele și a cursurilor la facultate. De-abia pot ține la zi *Jurnalul* și încă și în el nu am timp să dezvolt decât chestiunile cele mai importante. Restul rămâne să le descriu pe larg când am timp, mulțumindu-mă pentru un moment doar cu

înregistrarea lor. Băncilă mă roagă din nou să vorbesc cu Teodorescu⁶ la Banca Națională pentru un ajutor. Nu știu când îl voi putea vedea, căci nu-mi văd capul de treburi, mai ales acum când toți prietenii mei vor să mă vadă și să mă întrebe de cum vedem noi situația. Vorbesc pe la 5 la telefon cu Lupu⁷, care a fost asaltat toată ziua cu întrebări despre ce avem de gând să facem ca să scăpăm țara de o invazie rusească. „Este o panică teribilă în tot orașul, îmi spune Lupu la telefon, și toată lumea vede pe ruși ocupând România”.

Seara la 6 vine colonelul Marinescu⁸ să-mi dea vești proaspete de la Interne și de la Inspectoratul Jandarmeriei. „Niciodată, de la începutul războiului, spune el, raporturile dintre ofițerii noștri și cei germani, fără să mai vorbesc de soldați n-au fost mai proaste și mai imposibile. Egoismul și lipsa oricărui sentiment de camaraderie a ofițerului neamț i-a exasperat pe ai noștri până a nu mai avea nici un raport între ei decât strict de serviciu și atunci vorbesc cât mai puțin posibil”. „În retragerea de la Don și din regiunea Stalingrad, înainte de încercuire, Inspectoratul Jandarmeriei noastre, ca și Serviciul de Informații al armatei dispun de informații suficiente în acest sens, continuă Marinescu. De câte ori s-au văzut pe punctul de a cădea prizonieri au făcut tot ce le-au stat în putință să treacă peste noi sau peste italieni sau slovaci, luându-le camioanele, butoaiile de benzină, uneori chiar și alimentele. Puțin le pasă dacă aliații lor cad prizonieri sau mor de foame, ei să se salveze pentru că sunt națiune aleasă în timp ce ceilalți sunt neamuri inferioare de oameni, care pot pieri fără nici o pierdere pentru omenire”. Marinescu spune că a citit el singur rapoarte ale ofițerilor noștri, care au asistat la scene îngrozitoare pe care nu le-ar fi putut închipui niciodată, când ofițeri germani, indiferent de grad, plăteau tot ce aveau asupra lor, bani și bijuterii, ceasuri, inele etc. piloților de avioane pentru a-i trece linia de încercuire rusească. Marinescu e sigur că Șteflea⁹ și Antonescu¹⁰ cunosc toate aceste lucruri de la generalul Pantazi¹¹, care s-ar fi pronunțat într-un cerc de militari prieteni că „asemenea porci nu merită să câștige războiul”. Marinescu mai spune că nemții s-au opus categoric ca avioane românești să pătrundă în spațiul încercuit și să salveze mai mulți ofițeri superiori absolut necesari armatei noastre, în timp ce avioane de ale lor au făcut acest lucru până în ultimele zile. Marinescu e convins că Antonescu știa dinainte de a se întâlni cu Hitler, acum două săptămâni și mai bine, că de aceea Hitler s-a arătat

atât de darnic în promisiuni de ajutor pentru reorganizarea armatei noastre în urma pierderilor suferite. După informațiile lui el e convins că Antonescu este ferm hotărât să continue războiul alături de Hitler și că de o săptămână încoace el a luat o serie de măsuri militare în acest scop. Printre acestea, chemarea sub arme a tinerilor de 17 ani, precum și a patru contingente de oameni în vârstă, peste limita permisă de lege.

După plecarea lui Marinescu ascult până la miezul nopții Radio Londra, Berlin și Moscova. În Germania s-a proclamat trei zile de doliu național. Rușii anunță succese mari pe tot frontul, nemții retrăgându-se în mare dezordine. Încă nu s-a publicat cifra prizonierilor și a materialului capturat. Se pare că în nordul Stalingradului mai rezistă încă un mic grup de trupe care au pierdut în ultimele zile orice legături cu comandamentul lui Paulus. În Tunisia, italo-germanii bat în retragere. Zile grele pentru nemți!

Marti, 2 februarie 1943. Sărbătoarea Întâmpinarea Domnului

Școlile și autoritățile sunt închise astăzi. Ascult Radio până la 10, apoi plec la Mihai Popovici¹², unde găsesc spre surprinderea mea și pe Mihalache¹³. Maniu¹⁴ a sosit în cursul nopții. Sunt prezenți toți membrii biroului. Lupu și Mihalache se plâng că de ieri la prânz caută să se pună în legătură cu cei doi Antonești¹⁵ și nu reușesc, răspunzându-le că „amândoi lipsesc din București”. Lupu recunoaște de altfel că și Antonescu trebuie să fie atât de amărât, încât nu-i mai arde nici lui de audiențe. Intrăm în ordinea de zi. Fac o scurtă expunere a situației militare de pe diferitele fronturi și ajung la concluzia că nemții au primit „o formidabilă lovitură și că victoria rușilor de la Stalingrad va rămâne ca una din cele mai mari din istoria universală și desigur prima, prin numărul de prizonieri și materialul de război”. „A doua consecință asupra căreia noi trebuie să ne fixăm încă de astăzi este de ordin politic. Rușii s-au acoperit de glorie, ca și Napoleon¹⁶ la Wagram și la Austerlitz și și-au creat în lumea adversarilor lui Hitler și Mussolini¹⁷ dreptul la o mare recunoștință și stimă. Cum Sovietele sunt o putere imperialistă tot atât de puțin scrupuloasă ca și vechea Rusie țaristă, poate chiar mai mult, vecinii europeni ai lor, printre care noi cei dintâi, cred că vom avea mult de suferit din această cauză. Deja în Anglia și în Statele Unite, laudele la adresa rușilor sunt atât de mari încât mă tem că Moscova ar putea

obține mâine din partea Washington-ului și Londrei tot ce-i pofteste inima: Polonia, România, Balcanii plus Strâmtoarele cu dreptul pentru flota ei de a-și stabili o bază în Pireu sau Salonic. Iată unde ne-a adus alianța germană. Noi avem desigur conștiința împăcată căci atât cât a depins de partidul nostru noi am făcut totul pentru a împiedica țara să ajungă aici. Nu noi purtăm răspunderea acestei catastrofe. Problema care se pune acum este ce mai putem face pentru a salva ceea ce se mai poate salva pentru că nu trebuie să ne facem iluzii că anglo-americanii și rușii ne vor trata cu bunăvoință, când printre prizonierii de la Stalingrad se află și atâtea mii de ostași români. Acest lucru e bine să ne intre în cap de acum. În concluzie, eu rămân la vechea mea părere, așa cum de altfel am auzit-o afirmată și de mulți prieteni de-ai mei că țara trebuie scăpată cât mai repede posibil de dictatura lui Antonescu și să caute sub o altă conducere ieșirea din prăpastie. Cum putem ajunge aici, nici eu singur nu știu; printr-o mișcare de stradă sunt sigur că nu vom reuși. Vă rog pe d-voastră să aveți aceeași răspundere ca și mine, poate chiar mai mare, să mă ajutați să găsim o soluție”. Ultimele mele cuvinte au făcut o profundă impresie asupra celor prezenți.

Lupu a luat cuvântul cu lacrimi în ochi. „Trăim zile foarte grele, a început el. Degeaba ne-am bucura văzând cum triumfă prevederile noastre, când țara, după pierderi atât de îngrozitoare, se vede azi și expusă la o ocupație rusească. Mie nu de bolșevism mi-e frică, întrucât toată viața am fost acuzat că-s bolșevic, ci de imperialismul rus, care în numele comunismului se manifestă într-o formă și mai tiranică decât în trecut”. Lupu analizează apoi situația internă și soluțiile posibile pentru a evita catastrofa. Nu vede decât două: ori o înțelegere cu Antonescu, așa cum i-am mai propus, ori înlăturarea lui cu forța, fie cu ajutorul regelui¹⁸, dacă e posibil, fie cu al unui general, care ar fi sprijinit de noi și de liberalii lui Dinu Brătianu¹⁹. O mișcare de stradă el o vede imposibilă, ca și mine.

Popovici și Mihalache sunt de acord cu Lupu și sunt convinși că Antonescu va accepta propunerea noastră, mai ales dacă-l asigurăm printr-un acord scris că noi nu urmărim președinția Consiliului și că acceptăm orice locuri în guvernul național, prezidat de Mareșal. Mihalache insistă îndeosebi asupra acordului scris, susținând că de mai multe ori a avut impresia că Antonescu se teme de Maniu.

Le-a răspuns Ghiță Pop²⁰, care a apărat energic punctul de vedere al biroului nostru, care în mod constant a susținut ideea că nu face niciodată o chestiune de persoane când este vorba de apărat interesele țării. „Cuvântul nostru e de ajuns, însă dacă mareșalul Antonescu ține neapărat la un acord scris, o putem face și aceasta numai să termine odată războiul în contra Sovietelor și să retragă armata pe Nistru. Acolo, de va fi nevoie, vom merge cu toții să ne batem, însă nu la Stalingrad și în Caucaz, pentru victoria imperialismului german”.

Maniu a fost scurt, declarând de la început că, după părerea sa, Antonescu va refuza orice înțelegere cu noi, „el fiind angajat până peste cap de nemți” și că numai soluția a doua o vede posibilă, „înlăturarea lui forțată” printr-o înțelegere cu regele. „Dacă Antonescu ar mai avea un pic de judecată, el s-ar retrage de bună voie, lăsând regelui libertatea de a căuta soluția salvatoare, a continuat Maniu, iar el s-ar retrage în Germania cu toată echipa colaboratorilor săi, recunoscând cinstit că nu mai crede în victoria Axei și lasă țării libertatea de a se salva. Ca națiune mică ce suntem e și sănătos și frumos să ne purtăm cinstit în relațiile externe. Națiunea germană, cu toată batjocorirea ei de către regimul lui Hitler, se va reface într-o zi, căci este o mare națiune și noi nu avem nevoie să ne-o facem dușmană. Noi nu urmărim decât să ne salvăm existența, grav amenințată azi de imperialismul sovietic și ne retragem dintr-o luptă cu totul inegală, hotărâți să ne păstrăm neutralitatea cea mai strictă până la sfârșitul războiului. Așa aș proceda eu dacă aș fi în locul lui Antonescu și aș vedea că prin politica mea greșită am dus țara pe marginea prăpastiei”. În continuare, Maniu a propus lui Lupu și lui Mihalache să-l vadă pe Antonescu și să-i spună exact cum vede el situația și să folosească toate argumentele posibile și imposibile pentru a-l convinge să se retragă pe Nistru și să formeze un guvern național.

Popovici a reluat cuvântul pentru a ridica chestiunea legionarilor refugiați în Germania. El crede că Antonescu este șantajat mereu de Hitler cu Horia Sima²¹ la care el poate recurge de îndată ce Antonescu ar da semne de infidelitate și că de acest lucru se teme el. „În fața primejdiei imperialismului sovietic, i-a răspuns Maniu, degeaba ar face apel Hitler la Sima și la tovarășii săi, aceștia n-ar mai găsi absolut nici un ecou în țară, întrucât prosperitatea mișcării legionare era determinată de succesul mișcării hitleriste,

lucru care azi nu mai există. În fața unui guvern național, sunt sigur că legionarii care mai există nu numai că nu s-ar mai opune, ci ar fi dispuși să intre chiar și ei în el. Convingeți-l d-voastră pe Antonescu să fie rezonabil, căci de rest mă voi ocupa eu”.

Am trecut la masă unde am continuat discuția asupra situației de pe frontul rus. În fine, comunicatul german de ieri noapte a recunoscut capitularea lui Paulus. După ce arată că el a fost ridicat la gradul de mareșal, comunicatul continuă: „Luptele continuă cu îndârjire pe frontul de Est. La Stalingrad, grupul de trupe Paulus a fost copleșit de superioritatea numerică a inamicului. Grupul de Nord de sub comanda generalului Strecker continuă rezistența. Încercarea inamicului de a străpunge frontul în Caucaz a eșuat. Lupte grele au loc în sectoarele Don-Donet-Voronej-Ladoga”. Comunicatul acesta este considerat de noi toți drept începutul catastrofei pentru armata germană. În ce privește Africa, Berlinul se mărginește să spună că „toate atacurile inamicului în Tunisia au fost respinse”. În tot timpul dejunului, Mihalache n-a scos o vorbă. La sfârșit, când să plece, a spus doar atât: „puteam pune capul că niciodată armata germană nu va cunoaște o astfel de înfrângere și mai ales de la bolșevici”. „În politică, i-a răspuns Lupu, luându-l de braț, te poți aștepta la orice și de aceea e bine să fii mai prudent și să nu crezi că toți se înșeală și numai tu vezi bine”. Mihalache a promis că mai rămâne în București pentru a putea vedea pe Antonescu.

Seara, Radio. În fine s-a terminat și cu rezistența grupului Strecker, care a fost capturat în cursul zilei de azi format din peste 40000 de soldați. Moscova publică lista prizonierilor și materialului capturat. Din 330 000 de oameni, câți erau la 23 noiembrie încercuiți, n-au mai fost găsiți în viață decât 91 000. 230 000 au murit în luptă sau de foame și de boli. Printre cei 91 000 de prizonieri se află 32 de generali, un feldmareșal și 2500 ofițeri. Urmează: 750 avioane, 1 550 care de asalt, 480 mașini blindate, 8 000 de tunuri și mortiere, 61 000 de camioane și 235 de depozite de muniții și alte materiale, toate acestea recuperabile în cea mai mare parte. Cea mai mare catastrofă din istoria acestui război și una dintre cele mai mari din istoria lumii! În adevăr, este justificat cu prisosință doliul de trei zile care a fost proclamat în Germania. Ce merită Hitler și clica lui de ticăloși și de nebuni care au provocat atâta nenorocire și suferință națiunii lor!